

Rabobank

Faillissementsmodellen: vormgeving, bronnen en schattingsresultaten

Technische bijlage

RaboResearch
rabobank.nl/kennis

[Hugo Erken](#)
 Hoofd Nederlandse
 Economie
 +31 88 7215260

[Igor Džambo](#)
 Senior Sectoreconoom
 +31 6 42290272

[Willem Vincent](#)
 Global Trainee
 +31 88 7206298

Inleiding

In deze bijlage bij de studies 'Verwachte faillissementsgolf geen reden tot paniek' en '12.500 bedrijven behoed voor faillissement door coronasteun' geven we uitgebreide technische toelichting. In paragraaf B1 wordt nader ingegaan op de vormgeving, schattingsresultaten en data van de faillissementsmodellen. In paragraaf B2 volgt een toelichting op de economische steunmaatregelen tijdens de coronacrisis die meegenomen worden in onze modellen.

B1: modellen, data en schattingsresultaten

Basismodel: ontwikkeling aantal faillissementen

In onze studie kijken we alleen naar de ontwikkeling van het aantal faillissementen onder bedrijven en instellingen, inclusief natuurlijke personen met eenmanszaken. Faillissementen van natuurlijke personen zonder eenmanszaak maken geen onderdeel uit van het onderzoek. We kijken bovendien naar het voor zittingsdag gecorrigeerde door de rechter uitgesproken aantal faillissementen, waarbij we vrijwillige bedrijfsopheffingen dus buiten beschouwing laten.

Om voor de Nederlandse economie het aantal verwachte faillissementen te voorspellen, schatten we het volgende model op macroniveau:¹

$$\Delta F_t = c + \alpha_1 \Delta Y_t + \alpha_2 \Delta i_t + \alpha_3 \Delta W_t + \alpha_4 \Delta P_t + \alpha_5 \Delta E_t + \alpha_6 \Delta I_t + \alpha_7 \left(\frac{NOW_t + TVL_t}{Y_t^N} \right) + \alpha_8 \left(\frac{BS_t - BS_{t-4}}{Y_t^N} \right) + \alpha_9 D^{GFC} + \gamma F_{t-4} + \varepsilon_t \quad (1)$$

F staat voor het aantal bedrijfsfaillissementen per kwartaal, Y is het reële bruto binnenlands product (bbp), Y^N is het nominale bbp, i is de 3-maands geldmarktrente, W is een index voor de reële cao-lonen per uur inclusief bonussen, P is de consumentenprijsindex (HICP), E is het reële netto exploitatieoverschot (als indicator voor de winstgevendheid van het bedrijfsleven), I zijn de reële bedrijfsinvesteringen. De uitgaven aan de [NOW- en de TVL-regelingen](#), alsmede de mutatie van de uitstaande belastingschuld, zijn uitgedrukt als fractie van het nominale bbp. Verder staat Δ voor de procentuele jaar-op-jaarmutatie van een variabele, is t een tijdindex op kwartaalfrequentie en is ε een idiosyncratische foutterm. Ook hebben we een dummyvariabele opgenomen om rekening te houden met het extra effect op het aantal faillissementen tijdens de financiële crisis van 2008/2009.

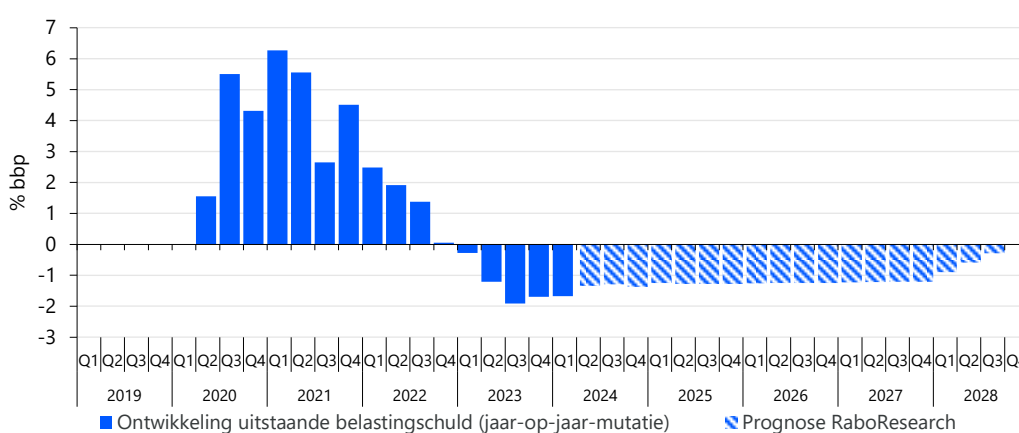
[Liu en Wilson \(2002\)](#) en [Liu \(2004\)](#) gebruiken een foutcorrectieterm om rekening te houden met zowel langetermijntrends als kortetermijnfluctuaties. Wij kunnen de kortetermijntrend in het aantal faillissementen wel goed verklaren, maar vinden los daarvan geen eenduidig verband tussen structurele variabelen zoals het aantal bedrijven en operationele winsten, en de

¹ De vertragingstructuur van de geschatte modellen is te vinden in de toelichting onder de tabel (tabel 2) met de regressie-uitkomsten.

langetermijnontwikkeling in het aantal faillissementen. Daarom schatten we geen (volledig) foutcorrectiemodel maar hebben we het vertraagde niveau van de afhankelijke variabele opgenomen, om rekening te houden met *mean reversion*. De parameter γ zou dan ook een significant negatief teken moeten hebben.

Verder hebben α_7 en α_8 betrekking op overheidssteunmaatregelen tijdens de coronacrisis. Ondanks de forse krimp van het bbp door de coronacrisis, was het aantal faillissementen tijdens en net na de crisis juist historisch laag. Dit is vooral het gevolg van deze enorme steunpakketten. *NOW* en *TVL* hebben betrekking op de nominale bedragen van die regelingen. *BS* meet de uitstaande belastingschuld (meer informatie over de steunmaatregelen is te vinden in paragraaf B2 van deze technische bijlage). We hebben de variabele die betrekking heeft op uitgestelde belastingmaatregelen (term gekoppeld aan coëfficiënt α_8) gedefinieerd als het verschil in openstaande belastingschuldniveau op tijdstip t ten opzichte van het niveau vier kwartalen terug ($t-4$) en dit – net als de steunpakketten – uitgedrukt als fractie van het bbp (figuur 1).

Figuur 1: Ontwikkeling (mutatie j-o-j) uitstaande belastingschuld

Bron: RaboResearch op basis van cijfers van het CBS en Ministerie van Financiën

Omdat in 2019 nog geen steun werd verleend, is de variabele positief in de coronaperiode waarin de maatregel werd geïntroduceerd. Omdat de uitgestelde belastingen uiteindelijk wel terugbetaald moeten worden, resulteert dit vanaf 2023 juist in een negatieve waarde van de variabele waardoor, in combinatie met een negatieve coëfficiënt in het model, de terugbetaling van de belastingen zorgt voor een hoger aantal faillissementen. Het is belangrijk te beseffen dat deze specificatie impliceert dat het effect van de uitstaande belastingschuld symmetrisch uitwerkt in zowel het voorkomen als veroorzaken van faillissementen. Dit is een vergaande aanname, maar deze vormgeving is de enige manier waarop we op basis van een empirische inschatting iets kunnen zeggen over het verwachte toekomstige effect dat de terugbetaling van de coronasteun nog heeft op het aantal faillissementen. Een voordeel is wel dat in de periode waarvoor de coëfficiënt van de uitgestelde belastingen is geschat beide effecten zijn meegenomen in de data (figuur 1).

Beperkingen

Ons basismodel kent een aantal belangrijke beperkingen. Ten eerste wordt in het model maar beperkt rekening gehouden met interacties tussen verschillende variabelen, terwijl deze wel van belang kunnen zijn om fluctuaties in de hoeveelheid faillissementen te kunnen verklaren. De reden voor het achterwege laten van interactietermen is dat we over relatief weinig observaties beschikken en dus over een beperkt aantal vrijheidsgraden, wat een sterke restrictie vormt op de hoeveelheid variabelen die we in ons model mee kunnen nemen.

Ten tweede is er het nadeel dat er geen rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van het totaal aantal bedrijven, waardoor in niveaus automatisch sprake kan zijn van een stijging van het aantal faillissementen. Het opnemen van een variabele die de verandering van het totaal aantal bedrijven representeert in ons basismodel heeft echter geen statistisch en economisch significant

effect. Daarom toetsen we de gevoeligheid van ons basismodel door een alternatief model te schatten waarin we de verandering van de faillissementsratio, ofwel het aantal bedrijfsfaillissementen in verhouding tot het totaal aantal bedrijven, verklaren aan de hand van een set macro-economische variabelen.

Alternatief model: ontwikkeling faillissementsratio

Het alternatieve faillissementsmodel ziet er als volgt uit:

$$\Delta \left(\frac{F_t}{C_t} \right) = c + \alpha_1 \Delta Y_t + \alpha_2 \Delta i_t + \alpha_3 \Delta W_t + \alpha_4 \Delta O_t + \alpha_5 \Delta E_t + \alpha_6 \Delta I_t + \alpha_7 \left(\frac{NOW_t + TVL_t}{Y_t^N} \right) + \alpha_8 \left(\frac{BS_t - BS_{t-4}}{Y_t^N} \right) + \alpha_9 D^{GFC} + \alpha_{10} \Delta G_t + \gamma \left(\frac{F_{t-4}}{C_{t-4}} \right) + \theta \cdot T + \varepsilon_t \quad (2)$$

Het alternatieve model kent veel overeenkomsten met ons basismodel, maar wijkt op sommige vlakken af. Zo blijkt het model beter te werken wanneer we onze inflatievariabele vervangen door twee energiev variabelen: de ontwikkeling van de Brent olieprijs (O) en de ontwikkeling van de 1-maands TTF-gasprijs (G). Verder hebben we een trendvariabele T toegevoegd aan het model, omdat de residuen van het alternatieve model een negatieve trend laten zien. Een negatieve trend in de residuen leidt tot systematische voorspelfouten. Door het opnemen van de trendvariabele zijn de residuen van het model wel stationair. Tot slot is de vertragingstructuur van het model iets anders vormgegeven dan in het basismodel (zie toelichting onder tabel 2).

Data en schattingsresultaten

Om vergelijkingen (1) en (2) te schatten gebruiken we kwartaaldata voor Nederland over de periode 1984Q2 tot en met 2024Q2. Variabelen met hogere frequenties zijn geaggregeerd naar een frequentie op kwartaalbasis. Ook zijn diverse reeksen teruggelegd aan de hand van aansluitende data die beschikbaar zijn over een langere periode (vaak OECD-data). Zie tabel 1 voor een overzicht van de data, beschrijving en bronnen.

Schattingsresultaten

In tabel 2 staan de schattingsresultaten van de twee faillissementsmodellen. In beide schattingen laten de afhankelijke variabelen het verwachte teken zien en zijn veelal economisch en statistische significant. Het basismodel verklaart 79 procent van de variantie over de tijd en heeft daarmee een betere fit dan het alternatieve model waarmee 70 procent wordt verklaard (figuur 2).

Om een voorbeeld te geven: de economische groei heeft een significant negatief verband met het aantal faillissementen. Dit betekent dat wanneer de economische groei (in procent j - o - j) in een kwartaal toeneemt het aantal faillissementen en de faillissementsratio afnemen. Dit is intuïtief ook logisch: als de economie beter draait, neemt de vraag naar producten en diensten in de regel toe en daarmee ook de omzet van ondernemers, waardoor ook ondernemers die in een lastig parket zitten weer wat meer lucht krijgen. Verder valt op dat in het basismodel de ontwikkeling van de reële cao-lonen weliswaar het verwachte positieve teken laat zien, maar statistisch geen significant effect heeft op het aantal faillissementen. Mogelijk worden hogere loonkosten door bedrijven, voor zover mogelijk, doorgeprijsd aan de consument, waardoor het effect van hogere loonkosten op het aantal faillissementen in het basismodel wordt opgepikt door de inflatievariabele. In het alternatieve model heeft de ontwikkeling van de reële cao-lonen wel een statistisch significant effect.

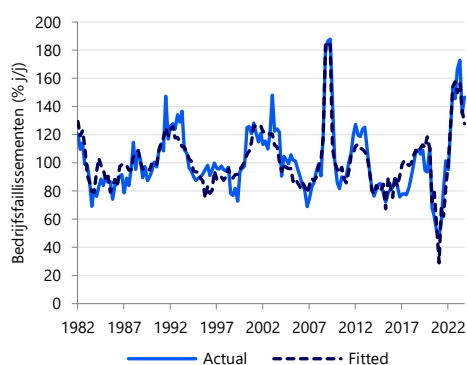
Tabel 1: Beschrijving van variabelen and databronnen

Variabele	Beschrijving	Bron	Frequentie
F	Aantal bedrijfsfaillissementen, zittingsdaggecorrigeerd, aantallen	CBS	Kwartaal
C	Aantal bedrijven (bedrijven en eenmanszaken)	CBS	Kwartaal
Y	Bruto binnenlands product, prijzen van 2021, seizoensgecorrigeerd; teruggelegd met data OECD QNA, EUR	CBS, OECD	Kwartaal
Y^N	Bruto binnenlands product, lopende prijzen; teruggelegd met data van OECD QNA, EUR	CBS, OECD	Kwartaal
i	Geldmarktrente (3-maands), %; teruggelegd met beleidsrente van de ECB	Macrobond, ECB	Dag
W	Reële cao-lonen per uur inclusief bonussen, index (2020 = 100); gedefleerd met de bbp-deflator, teruggelegd met OECD-data (QNA) van loonkosten per uur	CBS, OECD	Kwartaal
P	Geharmoniseerd consumentenprijsindex (HICP), 2015 = 100, teruggelegd met de consumentenprijsindex (CPI)	CBS, OECD	Maand
O	Brent olieprijs per vat, USD	ICE	Dag
I	Reële bedrijfsinvesteringen, EUR	CBS, OECD	Maand
NOW	NOW-steun in nominale bedragen	CBS	Kwartaal
TVL	TVL-steun in nominale bedragen	CBS	Kwartaal
BS	Openstaande belastingsschuld ondernemers door uitstel van belastingbetaling tijdens de coronacrisis	CBS, Tweede Kamerbrieven	Kwartaal
G	Gasprijs (TTF) per megawattuur, EUR	ICE	Dag
D^{GFC}	Dummyvariabele om rekening te houden met kredietcrisis in 2008/2009	-	Kwartaal
T	Tijdstrend	-	Maand

Bron: RaboResearch

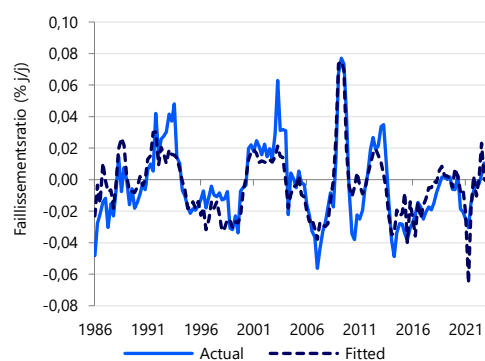
De variabelen die het effect van de coronasteun meten laten in het basismodel een statistisch significant effect zien, terwijl in het alternatieve model de belastingsschuld een niet-significant effect laat zien. Het alternatieve model heeft meer moeite om de dempende werking van de steunmaatregelen op het aantal faillissementen te verdelen tussen beide steunvariabelen. Dit blijkt wel uit het feit dat wanneer we de NOW/TVL-variabele uit de schatting van het alternatieve model laten (kolom (3) in tabel 2), de uitgestelde belastingvariabele wel een sterk economisch en statistisch verband laat zien met de faillissementsratio. Tegelijkertijd is er ook een risico dat de uitgestelde belastingvariabele nu deels het dempende effect van de NOW/TVL representeert, waarmee de het effect van het nog moeten terugbetalen van belastingsschuld op toekomstige faillissementen wordt overschat. Voor ons alternatieve model geven we daarom toch de voorkeur aan de geschatte variant in kolom (2).

Figuur 2: Basismodel: mutatie faillissementen

Bron: CBS, RaboResearch

Figuur 3: Alternatief model: mutatie faillissementsratio

Bron: CBS, RaboResearch

Tot slot is het belangrijk te vermelden dat de rente in het alternatieve model een veel sterkere vertraging (achttien kwartalen) heeft op de ontwikkeling van faillissementen dan in het basismodel (drie kwartalen). Het lijkt erop, dat het effect van renteverandering op het aantal

faillissementen in het basismodel vooral betrekking heeft op de kortlopende schuldfinanciering, terwijl het alternatieve model betrekking heeft op het langlopende deel. Het opnemen van de rentevariabele in een van beide modellen met zowel een korte als lange vertraging leidt niet tot eenduidige resultaten. Uit een eerdere studie van [Van der Veen, Groot en Van Zanden \(2022\)](#) blijkt dat zo'n 35 procent van de totale uitstaande schuldenlast van het Nederlandse bedrijfsleven met kortlopende kredieten is gefinancierd. Dit is veel meer dan in andere Europese landen. Maar het betekent ook dat een groot deel van de ondernemers de komende jaren met hogere rentelasten wordt geconfronteerd, wanneer ze hun langlopende leningen moeten herfinancieren tegen een herziene rente.

Tabel 2: Schattingsresultaten

		Afhankelijke variabelen →			
Onafhankelijke variabelen		$\Delta(F_t)$ <i>Mutatie faillissementen</i>	$\Delta\left(\frac{F_t}{C_t}\right)$ <i>Mutatie faillissementsratio</i>	$\Delta\left(\frac{F_t}{C_t}\right)$ <i>Mutatie faillissementsratio</i>	$\Delta(E_t)$ <i>Mutatie exploitatiesaldo</i>
(i)		(1)	(2)	(3)	(4)
c	Constante	125,87** (20,34)	0,07** (6,20)	0,06** (5,59)	-0,71 (-1,48)
$\Delta(Y_t)$	Economische groei (mutatie bbp-volume, % j/j)	-3,73** (-4,85)	-0,0067** (-4,57)	-0,0053** (-3,64)	1,13** (5,40)
$\Delta(i_t)$	Mutatie geldmarktrente (%-punt j/j)	1,35* (1,71)	0,0025** (3,25)	0,0025** (3,23)	-
$\Delta(W_t)$	Mutatie reële cao-lonen per uur (% j/j)	0,34 (0,82)	0,0011** (2,24)	0,0014** (2,98)	-0,41** (-1,96)
$\Delta(P_t)$	Inflatie (mutatie consumentenprijsindex, % j/j)	4,43** (7,95)	-	-	-
$\Delta(O_t)$	Mutatie Brent olieprijs (% j/j)	-	0,013** (3,84)	0,014** (4,14)	-
$\Delta(E_t)$	Mutatie reëel netto exploitatiesaldo (% j/j)	-0,67** (-3,77)	-0,0007** (-2,37)	-0,0007** (-2,47)	-
$\Delta(I_t)$	Mutatie reële bedrijfsinvesteringen (% j/j)	-0,10** (-3,16)	-0,0002** (-2,67)	-0,0002** (-2,69)	-
$\frac{(NOW_t+TVL_t)}{Y_t^N}$	NOW en TVL-steun in nominale bedragen in verhouding tot nominale bbp	-7,60** (-2,04)	-0,018** (-3,69)	-	-
$\frac{(BS_{t-1}-BS_{t-4})}{Y_t^N}$	Mutatie openstaande belastingschuld in verhouding tot nominale bbp	-7,21** (-3,85)	-0,0007 (-0,42)	-0,0068** (-4,94)	-
D^{GFC}	Dummy kredietcrisis	51,20** (9,23)	0,02** (2,32)	0,03** (3,12)	-
$\Delta(G_t)$	Mutatie TTF gasprijs (% j/j)	-	0,0001** (3,81)	0,0001** (3,69)	-
(F_{t-4})	Mean reversion term	-0,02** (-5,49)	-	-	-
$\left(\frac{F_{t-4}}{C_{t-4}}\right)$	Mean reversion term	-	-0,27** (-6,50)	-0,24** (-5,66)	-
$\Delta(E_{t-1})$	Vertraagde endogene variabele (reëel netto exploitatiesaldo)	-	-	-	0,56** (6,21)
T	Trend	-	-0,0003** (-4,74)	-0,0003** (-4,60)	-
Adj. R ²		0,79	0,70	0,67	0,72
Periode		1982Q2- 2024Q2	1986Q2- 2024Q2	1986Q2- 2024Q2	1987Q1- 2023Q3

Toelichting: De t -waarden tussen haakjes. Alle schattingen zijn uitgevoerd met HAC robuuste standaardfouten en covariantie. Significant op * 10%; ** 5%. Vertragingstructuur basismodel(1): $\Delta(Y_t)$, (i_{t-4}) , $\Delta(W_{t-6})$, $\Delta(P_{t-1})$, $\Delta(E_{t-4})$, $\Delta(I_{t-1})$. Vertragingstructuur alternatief model (2): $\Delta(Y_t)$, (i_{t-19}) , $\Delta(W_{t-6})$, $\Delta(O_{t-4})$, $\Delta(E_{t-4})$, $\Delta(I_{t-1})$, $\Delta(G_t)$. Op de steunmaatregelen zit in beide schattingen geen vertraging.

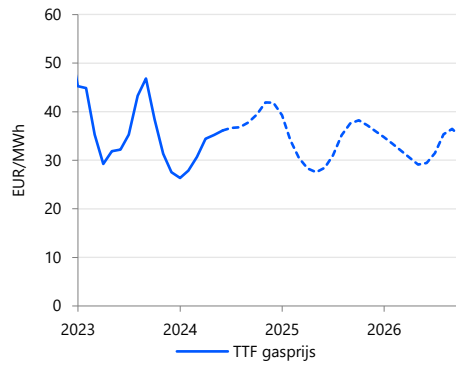
Bron: RaboResearch

Voor de impact van de sterke rentestijging in 2022 op het faillissementen maakt het dus een groot verschil welk model we gebruiken voor onze voorspelling. In het geval van het basismodel is de rentestijging al grotendeels verwerkt in het aantal faillissementen, terwijl in het alternatieve model de rentestijging vanaf 2027 pas tractie krijgt. Het is daarom ook des te belangrijker de voorspellingen van zowel het basismodel als het alternatieve model simultaan te gebruiken om een bandbreedte te bepalen.

Assumpties

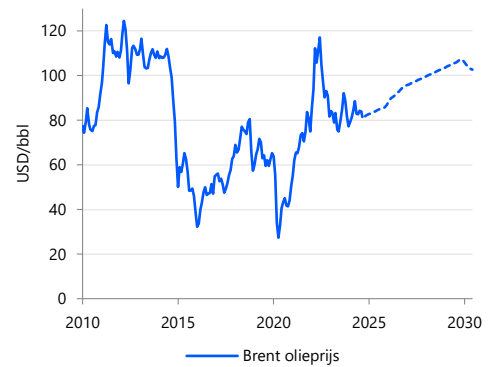
Voor onze faillissementsvoorspellingen gebruiken we officiële ramingen van RaboResearch als basis. De ramingen voor het bbp en de private investeringen komen uit onze kwartaalraming, terwijl de inflatie en lonen worden voorspeld met een integraal satellietmodel (zie de technische toelichting van [deze inflatiemonitor](#)). Ook de ontwikkeling van de olie- en gasprijzen (figuur 4 en 5) en de renteverwachting komen uit ramingen van RaboResearch. Voor de raming van het reële netto exploitatieoverschot gebruiken we een eenvoudige regressievergelijking (zie kolom (4) in tabel 2).

Figuur 4: Verwachte ontwikkeling TTF-gasprijs

Bron: RaboResearch, ICE

Figuur 5: Verwachte ontwikkeling olieprijs

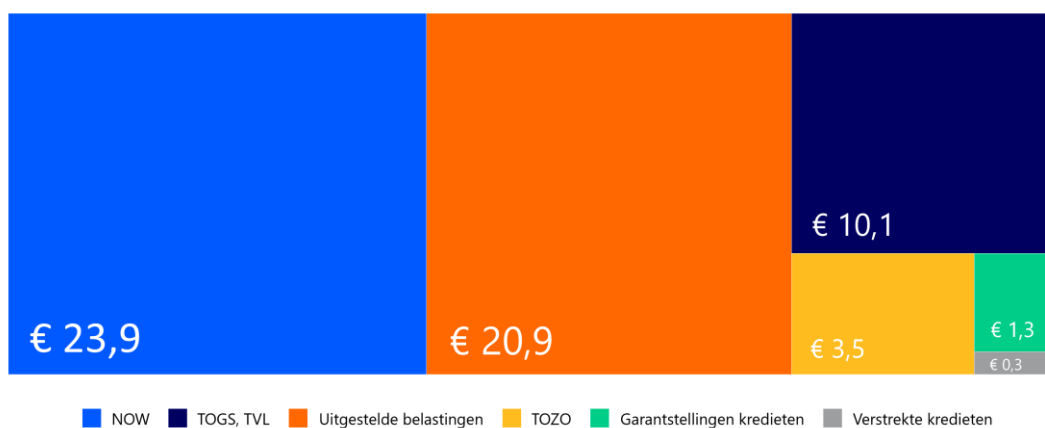

Bron: RaboResearch, ICE

B2: Toelichting coronasteun

Tijdens de coronacrisis heeft de overheid diverse steunmaatregelen ingevoerd voor ondernemers (figuur 6). In ons model nemen we de drie grootste steunmaatregelen mee, namelijk de NOW, de TOGS en TVL, en de uitgestelde belastingen. Hieronder volgt een beknopte toelichting op deze maatregelen.

Figuur 6: Steunmaatregelen coronacrisis

Toelichting: bedragen in miljarden euro. Voor de omvang van het bedrag van de uitgestelde belastingen hebben we de piek in uitstaande schuld genomen tijdens de coronacrisis in april 2022. In totaal is er voor [47,7 miljard aan corona-belastinguitstel](#) verleend.

Bron: CBS

NOW (Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid)

Tijdens de coronacrisis konden ondernemers die een omzetsdaling van minstens 20 procent verwachtten, via de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) bij het UWV een compensatie voor hun loonkosten aanvragen om zo hun personeel te behouden. Tussen maart 2020 en maart 2022 waren er acht periodes waarin deze aanvragen konden worden ingediend. Afhankelijk van de aanvraagperiode bedroeg de maximale vergoeding 80 of 90 procent van de loonkosten. Bovendien konden ook de overige voorwaarden verschillen per aanvraagperiode ([CBS, 2022](#)).

Omdat de NOW een subsidie was voor bedrijven tijdens de coronapandemie hebben we deze steunmaatregel opgenomen in één variabele die de totaal verleende steun aan bedrijven uitdrukt in euro's per kwartaal. Deze data zijn afkomstig uit publicaties van het [CBS](#) over het gebruik van de coronamaatregelen. Omdat de bedragen van de verleende steun niet per kwartaal uitgesplitst zijn, maar het aantal aanvragen wel, delen we het totaal verleende steunbedrag door het totaal aantal verstrekte steunverzoeken en vermenigvuldigen we dit met het aantal keren dat er in een bepaald kwartaal steun is verleend. Hierdoor houden we geen rekening met de verschillende voorwaarden per aanvraagperiode en gaan we uit van een gemiddeld aanvraagbedrag.

TOGS (Tegemoetkomen Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19) en TVL (Tegemoetkomen Vaste Lasten)

De TOGS-regeling bood een eenmalige uitkering van 4.000 euro aan mkb-bedrijven die tussen 16 maart 2020 en 15 juni 2020 minstens 4.000 euro aan vaste lasten en 4.000 euro aan omzetverlies verwachtten. Bedrijven konden deze uitkering aanvragen op basis van een vastgestelde lijst met SBI-codes, die specifieke bedrijfstakken definieerde.

Na afloop van de TOGS werd de TVL-regeling geïntroduceerd, die tot maart 2022 zeven aanvraagperiodes kende, elk met verschillende voorwaarden. Ondernemers die een omzetverlies van 30 procent verwachtten (20 procent voor de TVL in Q4 2021) konden een subsidie aanvragen voor een deel van hun vaste lasten, zoals huur of de energierekening. De maximale subsidie

bedroeg 50.000 tot 550.000 euro voor mkb-bedrijven en 600.000 tot 1,2 miljoen euro voor grote bedrijven. Daarnaast kwamen bedrijven in bepaalde sectoren in sommige aanvraagperiodes in aanmerking voor extra opslagen en modules ([CBS, 2022](#)).

Aangezien de TOGS en TVL ook subsidies waren voor bedrijven, en het verleende steunbedrag per kwartaal niet bekend is, nemen wij deze op dezelfde manier mee als de NOW. De data die we gebruiken om te komen tot het subsidiebedrag per kwartaal zijn ook afkomstig uit publicaties van het [CBS](#) over het gebruik van de coronamaatregelen.

Uitgestelde belasting

Tijdens de coronacrisis kregen bedrijven de mogelijkheid om hun belastingverplichtingen, zoals loon- en omzetbelasting, uit te stellen. De invorderingsrente werd tijdelijk verlaagd naar 0,01 procent. Deze regeling bood bedrijven tijdelijk financiële ademruimte. Het bijzondere uitstel kon worden verkregen vanaf maart 2020 tot en met eind maart 2022 ([CBS, 2022](#)).

Vanaf oktober 2022 moesten ondernemers beginnen met het aflossen van de opgebouwde coronaschuld volgens een betalingsregeling. In februari 2023 stuurde de Belastingdienst herinneringsbrieven naar ondernemers met betalingsachterstanden en in juli 2023 volgde een intrekingsbrief voor degenen die nog steeds niet voldeden aan de regeling, terwijl andere ondernemers nieuwe aanmaningen ontvingen. In september 2023 begon de daadwerkelijke invordering van de openstaande schulden, waarmee de [Belastingdienst](#) de inning van achterstallige betalingen intensifieerde.

De meeste betalingsregelingen lopen af in oktober 2027, maar in 2022 kondigde het kabinet aan dat de regeling onder bepaalde omstandigheden verlengd kan worden tot 2029 ([Rijksoverheid, 2022](#)). In ons model heeft een afname van de variabele openstaande schuld een positief effect op het aantal faillissementen. Gezien de lange terugbetalingstermijn van de schuld gaan we er echter van uit dat alle uitstaande belastingschuld uiterlijk oktober 2027 volledig is afbetaald of heeft geleid tot een faillissement, waardoor de openstaande schuld in 2027 uiteindelijk op nul uitkomt.

Voor de variabele *openstaande belastingschuld* in ons model hebben we data van het CBS en verschillende kamerstukken over de openstaande coronaschuld gebruikt. Uit deze data kan ook worden opgemaakt dat op 29 april 2024 er 9,6 miljard euro aan coronaschuld open stond in de betalingsregeling en 3,2 miljard buiten de betalingsregeling is geplaatst, wat een totale uitstaande schuld geeft van 12,8 miljard euro ([Ministerie van Financiën, 2023](#)). We gaan ervan uit dat het totale bedrag aan schuld lineair afloopt tot 1 oktober 2027, vijf jaar na de start van de betalingsregeling op 1 oktober 2022.

Hierbij hebben we de belastingschuld buiten de betalingsregeling opgeteld bij de schuld binnen de betalingsregeling. Dit heeft niet zozeer invloed op het totaal aantal faillissementen dat we de komende jaren verwachten als gevolg van terugbetaling van coronaschuld, maar wel op de timing ervan. We kiezen ervoor om de totale uitstaande schuld op een uniforme manier af te laten lopen, omdat we geen informatie hebben of bedrijven met schuld buiten de betalingsregeling daadwerkelijk een hoger risico lopen op faillissement. Daarnaast is het ook onzeker hoeveel ondernemers in de toekomst nog buiten de betalingsregeling zullen vallen.

Een kanttekening bij onze keuze is dat het deel van de schuld dat is omgezet naar een reguliere belastingschuld binnen een jaar moet worden afgelost, [zoals gebruikelijk](#). Dit kan betekenen dat een deel van de faillissementen als gevolg van de terugbetaling van de coronaschuld eerder plaatsvindt dan we inschatten op basis van de modeluitkomsten.

Literatuur

- CBS (2022). [Overzicht gebruik coronasteunmaatregelen](#), Den Haag.
- CPB (2020a). [De gevolgen van de coronacrisis voor Nederlandse bedrijven en banken](#), Den Haag.
- CPB (2020b). [Analyse van kwetsbare bedrijven en banken in de coronacrisis](#), Den Haag.
- CPB (2024). [Economische effecten van het coronasteunbeleid met lessen voor toekomstige crises](#), Den Haag.
- Liu, J. (2004). Macroeconomic determinants of corporate failures: evidence from the UK. [Applied Economics](#), 36(9), 939-945.
- Liu, J. en N. Wilson (2002). Corporate failure rates and the impact of the 1986 insolvency act: An econometric analysis. [Managerial Finance](#), 28(6), pp.61-71.
- Ministerie van Financiën. (2023). [Voortgang openstaande belastingschulden ondernemers](#).
- Rijksoverheid (2022). [Betalingsregeling coronabelastingenschuld voor deel ondernemers van 5 naar 7 jaar](#), Den Haag.
- Veen, M., S. Groot en B. van Zanden (2022). [Bedrijven meest gevoelig voor rentestijgingen](#). RaboResearch, Utrecht.

Colofon

RaboResearch

www.rabobank.nl/kennis

Hugo Erken	Hoofd Nederlandse Economie	hugo.erken@rabobank.nl +31 88 7215260
Igor Džambo	Senior Sectoreconoom	igor.dzambo@rabobank.com +31 6 42290272
Willem Vincent	Global Trainee	willem.vincent@rabobank.nl +31 88 7206298

© 2024

Alle informatie beschikbaar gesteld door de Rabobank op of via deze website of websites (inclusief via links naar websites van derden) dient uitsluitend ter informatie en mag niet worden opgevat als een aanbod, beleggingsadvies of enige andere financiële dienst. Rabobank is een handelsnaam van de Coöperatieve Rabobank U.A. Rabobank staat ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel onder nummer 30046259. De door de Rabobank op/via deze website(s) verstrekte informatie is geen aanbod, beleggingsadvies of financiële dienst. De door de Rabobank verstrekte informatie is ontleend aan bronnen die betrouwbaar mogen worden geacht, maar voor de juistheid en volledigheid daarvan kan niet worden ingestaan. De verstrekte informatie is uitsluitend indicatief en kan op ieder moment zonder verdere aankondiging worden gewijzigd. Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De Rabobank kan niet garanderen dat de website foutloos of ononderbroken functioneert. Voor zover toegestaan onder relevante wetgeving aanvaarden de Rabobank en de (eventuele) overige leveranciers geen enkele aansprakelijkheid voor de inhoud van deze website(s) en de daarop/daardoor verstrekte informatie noch voor enige schade die het gevolg is van de op deze websites opgenomen gegevens. De Rabobank aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de inhoud van websites die niet door de Rabobank worden onderhouden en waarnaar wordt verwezen of die verwijzen naar de website(s) van de Rabobank. Afnemer van de informatie is verantwoordelijk voor de keuze en het gebruik van de informatie. De informatie mag uitsluitend door de afnemer zelf worden gebruikt. Afnemer mag de informatie niet overdragen, verveelvoudigen, bewerken of verspreiden.* Afnemer is verplicht aanwijzingen van de Rabobank omtrent het gebruik van de informatie op te volgen. Ten aanzien van de inhoud van deze website bestaat geen overnemingsvrijheid; alle auteursrechten, ook die bedoeld in art.15 Auteurswet worden voorbehouden.* Nederlands recht is van toepassing.

*) De titel en eerste zinnen van een artikel mogen zonder toestemming worden overgenomen met de bronvermelding Rabobank en, indien online, een link naar het artikel.